

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii«
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 13 August 1898.

Numărul 32.

Frecventarea școlilor medie.

Școlile gimnasiale în întregă țara din an în an sint tot mai bine cercetate. Cercetarea acésta se pare, că atât statul, cât și confesiunile, cari țin școlii, voesc să o reducă prin ridicarea enorma a didactului la tóte școlile medie. Fără îndoelă, în o țară trebuie să fie proporție numerică între clasele sociale, spre a se puté conserva ecilibriul social. Unde inteligința e prea mare, cât nu pot primi aplicare coréspundătoare toți cei ce absolvă școlii, se forméază o specie de proletariat literar, care din punct de vedere al moralei publice e cu mult mai periculos de cât proletariatul de rind. Din acéstă consideratie se esplică tendența de a împedea prea marea cercetare a școlilor medie și a plasa o parte a tinerimii școlare la școlile de specialitate, la agricultură, comerciú, industrie și miliție.

Tendența, de a face din fiii sêi ómeni învățați, se observă și la poporul nostru cu tótă miseria, ce-l impresoră. Tendența acésta e laudabilă, căci tinerimea, care frecventéază școlile medie, dá contingentul pentru studiile academice, de unde se așteptă, să priméscă surescenența continuă și să se consolideze inteligința noastră. Și în creșterea inteliginții ne place a privi o consolidare a națiunii și un bun augur pentru un viitor mai fericit.

Și de înmulțirea inteliginții avem noi Români mare lipsă, căci în raport

cu națiunile conlocuitoare și în privința acésta stăm mai jos de cât ele.

La universități dăm un contingent relative fórté mic. La universitatea din Cluș, care e în un ținut românesc, ar trebui ca tinerimea română să forméază maioritatea preponderantă, a universitarilor, pe când în realitate tinerii români constitue o minoritate relative destul de neînsemnată.

Tot așa de rău stăm și cu cercetarea celor alalte școli înalte din țară, neescepționând chiar nici institutele teologice, cari între tóte școlile înalte sint cele mai bine cercetate de Români. Noi aflăm réul în prea mica frecventare a școlilor medie. Numărul acelor tineri, cari absolve cu succes gimnasiul e prea mic în raport culipsa de a ne înmulți inteligința.

De unde, de și constatăm în popor tendența laudabilă de a face din fii sêi cărturari, acésta tendența nu o aflăm în măsură suficientă. Cele 4 gimnasii superioare românesce au fost frecventate în anul scolastic 1897/8 numai de 1194 tineri români, să supunem, că la cele alalte gimnasii din patrie au mai umblat cam de dóue óri pe atâta Români și așa tinerii nostri gimnasiști s'ar urca la 3000, un număr prea mic în raport cu numărul nostru de 3 milioane. După raportul ministerial din anul trecut Români fac numai 6.3% din numărul tuturor studenților de la școlile medie, pe când Germâni, cari sint mai puțin de cât noi, dau 12.7%. La școlile de specialitate raportul numeric e cu mult

mai nefavorabil pentru noi, cari facem 17% din populațiunea țării. Dacă nu ni-se înmulțesc inteliginții, nu e mirare, că stagnează óri ce întreprindere literară și culturală.

Ne-am dedat a pune vina pe miserie pentru tóte neajunsurile noastre. Ei, dară chiar cultivarea e un mijloc de a scăpa de urgisita miserie. Apoi să nu uităm, că pentru tinerimea, care studiéază la școlile medie se împart în fie care an ajutóre considerabile. Așa la gimnasiul din Blaș în anul scolastic trecut s'au împărțit stipendii în sumă de 4345 fl. 50 cr.; din beneficiul de pâne au fost împărțait 182 gimnasiști, care ajutor încă se urcă la 4000 fl.; la cei cu calcul de „bun“ li-s'a iertat didactul. Apoi în „Internatul Vancean de băeți“ pentru preturi moderate au primit întregă întreținerea și îngrijirea de lipsă 114 studenți. Atari ajutóre se dau și pe la alte gimnasii. Prin ele se ușurează starea tinerilor deștepți și diligenți, dară miseri.

Acum când abia dóue săptămâni ne mai desparte de începutul anului scolastic, am dori, ca inteligința să îndemne poporul a-și da în număr mai mare pruncii la școlile medie, reflectând tinerii miseri, dară diligenți, la ajutorile, de cari se împărțăesc, pe cum și la marele folos, ce-l trag din umblarea la școlii mai înalte de cât cea poporală. Tinerii absoluți de cele dintâiu 4 clase ale școlii poporale au dreptul de a fi primiți pe I clasă gimnasială.

Feuilleton.

Reclam sau fapt?

Multe mai vede, multe mai aude omul trăind în lume! A bună órá mai deunădă leau un ziar în mână și aflú estrasul unui articlu, ce va apărea mâne — așa era scris într'o gazetă americană de frunte. Eróre de tipar, credeam în mine, căci ar fi de pus în casă de alienați ziaristul, care ar da altui ziar noutățile sensaționali sau articlii meniți să facă furóre în lume, articlii și noutăți câștigate cu multă ostenelă și póte și cu mari sume de bani.

Începusem a-mi uita de lucru, când érași aflú un estras dintr'un articlu, ce ca mâne îl va publica o fóe anglesă despre pertractările Rusilor cu China, și la câte va zile un estras dintr'o descoperire sensațională, ce se pregătesce să o facă o fóe francesă despre tripla alianță.

Acuma am vădút, că nu e vorbă de eróre de tipar, ci de un soiú nou de reclame istețe. Da, căci de o parte se face reclam ziarelor mari, amintindu-se înainte articlii lor mai însemnați și noutățile mai sensaționali,

de altă parte li-se face reclam și ziarelor mici eșind la ivelă legăturile, ce le au cu ziarele de frunte.

Reclamele aceste mi-au venit în minte, când am vădút, câtă vorbă se face în timpul din urmă cu numele lui *Jan Szczepanik*, un învățator polon, despre care se scrie, că e pe cale de a afla un aparat, cu care se veđi, ce se petrece în alte țeri.

Că în ce fel și cum se va puté, Vă mărturisese sincer, că nici eú nu imi prea pot da samă, și cu atât mai puțin pot da altora samă. Notițele, ce le-am cetit în diversele ziare și foli periodice mi-au făcut impresiunea, că nici altii nu sciú cu mult mai mult ca mine. De alt fel nici nu se prea póte aștepta, ca despre un lucru, pe care probabil și Szczepanik numai de aci în colo îl va descoperi, eú și alții se scim mai multe de cât el.

Veți fi zicând póte: ei bine aștepte și Szczepanik, până ce va fi gata cu descoperirea și numai atunci éasă la lumină. Așa mi-am zis și eú, dar în cele din urmă nu-i prea poți băga de vină, că-i numai de 25 de ani, și póte nici nu el a dat vestea în lume, ci vre un pretin mai tinér póte și de cât el. Mai póte fi și casul, că nu-l vor fi îmbulđind nici banii, și pe altă cale nu va

fi aflat intrare la pungile ómenilor avuți și întreprindători. Atâta am cetit, că s'a instalat în Viena, și lucréază cu mare grabă, să fie gata pe espositia din Paris.

După atâta vorbă, ce se face, ar fi deprimător, dacă în urma urmelor Szczepanik, — de scris așa l-am vădút scris, de cetit înse îl veți ceti, care cum va vrea, căci mai mult nici eú nu sciú, — zic dacă Szczepanik ar ajunge la rezultatul, că idea lui e nerealisabilă, sau cel puțin nu el e omul, care să o ducă în deplinire. Spun drept, că dacă nu a-și fi avut téma acésta, de mult a-și fi fost și eú pe cale de a afla nu numai un singur aparat, ci o mulțime de mașinerii care de care mai minunate și mai fără sémán în lume.

Dar să lăsăm gluma la o parte și se vedem, cam în ce fel s'ar puté realiza idea lui Szczepanik?

Cei ce au avut vre o dată un ochian în mână, își vor aduce a minte de lințile de sticlă, prin cari vor fi privit la ómenii de pe câmp, la satele vecine sau la pădurile și délurile mai depărtate. Înse póte numai puțin vor fi cercat să afle, în ce fel lucră lințile de sticlă de ne arată aprópe obiectele îndepărtate. Lucrul se petrece așa, că lintea

Pe când ne exprimăm dorința de a vedea un număr cât mai mare de tineri în școlile medii, nu putem, să nu atragem atențiunea părinților, ca să nu-și facă iluziuni nerealisabile, să nu se amăgescă în credința, că din fie care prunc trimis la gimnasiu are să devină un bărbat învățat, om de știință, căci bine să ne însemnăm: numărul genilor e de tot mic. Cei mai mulți prunci sînt mediocri de capacitate, alții ar avea talent, dară n'au aplicare pentru carte. De la atari prunci nu se poate aștepta să se distingă prin știință. În organismul nostru social înse și pentru atari indivizi se află loc potrivit. Ei percurgînd 3—4 clase gimnasiale au să se dedice unei cariere, pentru care au talent și aplicare. Le sta în deschisă școlile de industrie și comerț, și află ușor aplicare în prăvălii și în laboratoarele industriilor. Și aici își pot valora mai cu succes puterile, dacă percurgînd câte va clase gimnasiale, și-au însușit și un anumit grad de cultură intelectuală, de care are mare lipsă și așa numita clasă mijlocie. Deci și din acest punct de vedere e de dorit, ca tinerii români să frecventeze în număr mai mare școlile medii.

Casa națională. — Nu vrem să revenim, și dacă pomenim azi de această întreprindere, care va avea să ridice nimbul națiunii (!) o facem, spre a constata confirmarea unei aserțiuni, pe care de mult am spus-o. Am luptat contra acestei idei premature, dar lupta noastră a fost considerată, ca o *pornire confesională*; am luptat spre a scoate în primul plan o cestiune cu mult mai arzătoare, care reclama ajutorul națiunii: era cestiunea școlilor poporali. Ni s'au dat însă un răspuns, care denotă micimea de suflet a acelor ce ni l-au dat. Și azi, aflăm omenii și instituțiunile, cari dau sute și mii spre a li se perpetua numele pe o lespede de marmură; omenii și instituțiunile, cari n'au aflat de bine, a da spre *pildă*, o sumă cât de neînsemnată pentru gim-

nasiul din Blas, a cărui importanță și trecut, nu mai trebuie statornicit. Dar să le lăsăm aceste! Constatările aceste fac să usture nesec răni vechi încă nevindecate.

Publicăm un articol apărut în ziarul „*Tribuna poporului*“ de la Arad, — despre care nu se va spune, că ne este prietină, — articolu subscris de *Uncheașul*, care, după cât seim noi, e un *ortodox fruntaș* și ast fel nu i-se va imputa porniri confesionale unite.

Cetitorii nostri vor afla în acest articol unele din ideile noastre desvălite an. tr.

Etă articolul:

„Azi mâne împlinim două mii de ani de când strabunii nostri s'au așezat în această țară.

„Și au adus cu sine acei viteji străbuni o vechie cultură, tot ce a produs falnica Romă.

„Urmele acelei culturi se găsesc pe văi și câmpii și în ultima colibă țărănească, în chipul și forma cum s'a păstrat ea până în ziua de astăzi. Și nu este palmă de pământ pe teritoriul locuit de Români, fără reminiscența faptelor istorice ale înaintașilor nostri, săvîrșite pe acest pământ într'un lung șir de două mii de ani.

„În Asociațiunea națională din Ardeal s'a plămuit gândul românesc de a înființa în Sibiu o casă națională, care să fie vistieria tezaurului nostru istoric. În această visterie să se depună totă petriceaua rămasă din zidurile antice. și tot cuiul și tot vesmintul și totă slova de două mii de ani. Cu un cuvînt să facem icóna istorică a nemeului românesc din Ungaria.

„Acastă icónă istorică ar fi mărturia glorioasă a noastră obârșii și glorioșelor noastre fapte, ce ne fac moștenii legitimi ai acestui pământ. În fața acestei mărturii vii, ar amuți prorocii mincinoși, cari prin ipoteze false caricheză originea noastră și ne fac veneticii pe acest pământ.

„Dar greșită este metoda pusă în aplicare pentru realizarea mărețului scop. Se cer a nume cotisații câte de 1000 fl., de la un popor sărac, și se fac planurile zidirii pompoase. Preliminarele se fac pe sute de mii.

„Adevărat că așa-și fac poporele bogate museele lor. Și le fac însă așa căci au de

unde, le dă mâna cu ușurință la atâtea jertfe, și la spatele lor sînt bugetele, statului.

„Noi însă nu avem Mecenați și nu avem nici buget, și mai în grabă se pot risipi rămășițele istorice de cât să poți aduna din gologanii sutele de mii preliminate pentru o casă națională. Și e timpul suprem, ca să ne adunăm comorile istorice înainte de a se prăpădi ele.

„Tot omul își zidește casa cum poate. Dacă nu avem sutele de mii pentru palatul casei naționale, haid să închiriam o casă, căci nu palatul de pe promenada Sibiului e scop, ci adunarea tezaurului istoric. De palat mai e vreme.

„Dați-mi voe să vă ilustrez o metodă practică, care erii m'a pus în uimire.

„Cu 8 ani înainte de această au făcut magiarii din Arad apel către publicul magiar să trimită tot ce se găsește din reminiscențele revoluției magiare de la 1848.

„Pentru plasarea acestor obiecte au închiriat localitate în etagiul al 3-lea al casei teatrale cu 8 încăperi, și pentru acest local nu cred să plătescă mai multă chirie de cât 400 floreni.

„Am fost să vizitez acest „museu al luptei de independență“ cum este el numit.

„Și am găsit acele 8 odăi tescuite de obiecte din 1848. Întrăgă armatura de la lancia până la săbiile de onoare, de la pistolul cu cremene până la tun, de la glonț de piatră până la ghiulele. Și totă îmbrăcămintea până la nasturele generalului și gregarului. Numai honvedul viu lipsește din acest muzeu.

„Dar acolo erau portretele lor, și batista cu care era cutare general legat la ochi când a fost pușcat în dosul cetății din Arad, și inelul și tot ce a purtat pe sine în ultimele momente. Și toate diplomele și scrisorile de pe acel timp.

„Acolo sîntem și noi eternizați. Și etă cum:

„Într'o odă sînt două lănci, una cu care afirmativ ar fi ucis Moșii din Cebea familia lui Brády, ér alta cu inscripția: „lándsa, mellyel a mőczok gyilkolták a magyarokat“. Mai e și un glonț de piatră din tunurile de lemn ale Moșilor.

primă adună razele de lumină venite de la obiect și le concentrează formând la spatele sale, în lăuntru ochianului, imaginea întorsă și mai mică a obiectului, la care ne uităm.

Cei ce au la îndemână un ochian pot să se convingă ușor despre acesta, dacă vor desșuruba linta dinainte și sara la întunec o vor ține între o lumină aprinsă și între o fîe de hîrtie așezată în forma unui părete sau a unei paravane. Pe lângă o anumită depărtare a linte de la hîrtie și de la lumină, pe hîrtie se va vedea imaginea întorsă a paravanei.

În felul acesta se formază imaginile și în țevă ochianului, dar cu cât obiectul e mai depărtat, cu atât imaginea e mai mică.

Cu linta sa cu linițele de cătră ochi, noi vedem imaginile nu așa întorse, cum sînt, și nici nu așa de mici, cum le formază linta primă, ci în poziția adevărată a obiectului și mărite.

Dacă îi va succede lui Szecepanik a duce imaginea obiectivei — așa se numește linta primă a ochianului, — cum se duce spre es. sunetul prin sirmele telefonului, atunci nu e de parte vremea, când vom și vedea pe cei, ce își vorbesc și cu cari vorbesc prin telefon. Nu e departe vremea, când pentru o anumită taxă, vom putea vedea de a casă piesele teatrale, ce se reprezintă în Budapesta, București, Viena sau Paris,

când părintele va merge la oficiul postal, să-și vadă fiul, ce petrece departe în țeri străine, ér fiul pe părinții și frații din mijlocul cărora împrejurările vitrege l-au smuls de atata timp.

Eu cred, că lucrul s'ar putea realiza pe calea fotografiei. Dacă în locul, unde se formază imaginea obiectului, am pune o placă fotografică, imaginea s'ar întipări în placă, ér din placa asta nu cred să nu fie cu puțință a o trece la altă placă la depărtare cât de mare, ér la spatele plăcii acesteia să stea nisce lini, cari asemenea liniilor de la ochian să dea imaginii poziție adevărată și să o și mărească. Totă greutatea e în trecerea imaginii de pe o placă pe alta. cele alalte lucruri sînt numai jucării.

La telefon încă tot cam așa se petrece lucrul. Sunetul trece la o placă subțire de metal, ce tremură în tocmă după cum e sunetul, ér tremurarea acesta prin sirmă, de multe ori de sute de kilometri de lungi, se trece la o altă placă. Placa a doua tremurând în toate ca cea dintâi, reproduce acurat acela-și sunet.

La telefon sunetul său tremurarea întărește și slăbește puterea unui magnet și prin magnet puterea unui curent electric, ér curentul electric lucră asupra altui magnet și acesta asupra altei place.

Cam așa s'ar putea togmi lucrul și la *teleelectroscop* așa se numește viitorul aparat a lui Szecepanik, ca imaginea să luere asupra unui curent electric, ér curentul electric se producă lumină și lumina lucrând să reproducă imaginea primă, ori apoi curentul electric să reproducă deauna ei imaginea.

Szecepanik crede, că metalul numit selen e materialul destinat să mijlocască schimbarea între lumină și electricitate. Aieva se scie, că selenul espus la lumină suferă schimbări în ce privesce ținuta lui față de electricitate. Schimbarea atîrnă de la țaria luminei pe cum și de la colorea ei. Unele colorii lucră mai cu putere, altele mai puțin, razele mai luminoase produc schimbări mai mari, razele mai palide mai neînsemnate. Ast fel, dacă asupra selenului în timpul, ce prin el trece un curent electric, vom arunca sau proiecta imaginea unui obiect, în curentul electric se vor produce schimbări, ce la rîndul și locul lor vor produce schimbări. Că ore pe ce cale și cum o va reproduce, Szecepanik și pretinții lui de nu o vor fi știind, eu unul nu o știu.

Dacă îi va succede lui Szecepanik a realiza idea acesta atât de grandioasă, își va face nume, cum puțin și-au mai făcut, și stare, cum nici în câte va vieți de om nu și-ar fi făcut în catedra sa de învățator uitat de lume, érá de nu, și va avea cu ce va

„Într'un cot după ușa apoi conducătorii români de la 1784 și 1848 cât se poate de slutiți. *Horia, Cloșca și Crișan Uros* (!) sînt gróznice caricați într'un desemn, ca și tipuri sélbatice și înspăimîntătoare.

„De asupra lor Iancu în vre o trel pose, ca cerșitor de pe care curg zdrențele, și cu privire ridicată stă cu fluieruța în mână. De asupra lui e o chitușă de spinii cu inscripția: „spinii adunați în 1892 de pe mormîntul regelui munților Iancu Avram.“ „Sic transit gloria mundi!“ — încheie infamia șovinistă care pângărește memoria eroilor nostri.

„La aceste chipuri am găsit o grupă de ómenii înjurând gróznice asupra eroilor nostri.

„Ungurii ies din acel museu inspirați de mândria vitejiei lor și de ură infernală contra noastră. Pe mine nu mă mai întrebați cum am eșit de acolo.

„Eta metoda practică pentru înființarea unei case naționale fără bani.

„Asociațiunea transilvană are casele ei în Sibiu. Face apel către publicul românesc, cu instrucții detaliate, și sum sigur că în scurtă vreme i-se vor umple casele. Casa națională e gata. Pentru birourile sale în cas de lipsă poate apoi închiria un cuartir cu 3—400 fl.

„De mult avem să spun un cuvînt în chestia grandomaniei pe contul instituțiilor publice, și la vorba aceea cu demnitatea națională și cu canapeiurile presidiale. „Museul luptei de independență“ din Arad mă liberă acum de această nădușală.“

Liturgia magiară. — Presa catolică din străinătate încă s'a ocupat de așa numită liturgie magiară, și află în ea, ca și noi, un nou mijloc în serviciul magiarisării nemagiarilor. Constatarea aceasta a atins neplăcut pe faimosul comitet regnicolar al magiarilor gr. cat. din Budapesta. El a și luat hotărîrea de a informa presa străină negând, că s'ar intenționa magiarisarea, face adecă ca și biuroul de presa jidano-liberal, care încă vestesce lumii, că în Ungaria să bucură

ómenii de libertate deplină în toate privințele, ca nicăiri în lume.

Comunicatul cel mai nou al comitetul de agitație în favorul limbii magiare este, că cu finea lui Septembrie încheia interimal culegerea aderințelor pentru introducerea liturghiei magiare. Tot o dată raportază, că până acum au primit și subscris còlele de aderință 125 comune cu 41033 de persoane. De către privați s'a retrimis 39 còle cu 219 subscieri, cu totul 41,254 de subscieri. Computând pentru fie care subscierent, ca cap de familie (și dacă au scris 7 din o familie, toți se consideră de capi?), pe lângă el încă 3 membri de familie, acesta corèspunde la 165,016 suflete. (Fiind calculul arbitrar, a-ți pute pune și mai mult!)

Însemnăm, zice comunicatul, că multe comune bisericesei mari, cum e Hajdu-Dorog, Hajdu-Böszörmény, Maria-Pocs etc. numai pentru aceea n'au còle de aderință, fiind că ele încă în 1868 au auctorizat pe comitetul din Hajdu-Dorog în afacerea aceasta.

Fiind că în apelul răspândit spre motivarea programului numărul gr. cat. magiar, cari urgiteză liturgia magiară, s'a socotit la 200.000 de suflete, și fără a mai aștepta sosirea listelor restante, „se poate afirma, că în realitate totă magiarimea (poate rutenimea Red.) cu excepțiunea celor ce locuiesc în diecesele române, s'a alăturat la mișcare.“ Cine vre poate și crede.

Revistă bisericescă.

Roma.

„Osservatore Romano“ comunică cea mai nouă enciclică papală dată la 5 a c. către episcopatul și poporul italian în cauza suprimării prin guvern a instituțiilor și ziarelor catolice.

Papa în enciclică arată necesitatea și scopul religios, moral și economic al instituțiilor suprimate. Măsurile luate de guvern în contra reuniunilor și a presei catolice vatamă principiile dreptului

și legilor, dară cu deosebire sînt injurioase pentru papa, care și-a dat binecuvîntarea acelor instituțiuni pacifice; agraveză conflictul religios atât de păgubitor pentru Italia și nimicesc forța puterii conservative față cu socialismul și anarchismul.

Întră aceea catolicii, de și sînt contra la ori ce complot ori rebeliune, nu-și vor schimba atitudinea nici prin amenințări nici prin violențe. Ei vor suferi actuala stare de lucruri, nu vor sprijini-o înse, câtă vreme ea urmărește tendența de a apăsa pontificatul.

Papa protesteză apoi în contra amintitelor măsurii, pe cari le declară de arbitrar și cari fac tot mai penibilă și mai de nesuferit starea pontificelui, cărui i-se ia și mijlocele acțiunii sale religioase și sociale. În urma enciclică atrage atențiunea catolicilor italieni și străini asupra acestor stări și le aduce Italianilor aminte, că și pe viitor să rămână între marginile legii și fideli episcopatului și clerului.

Austria.

În 4 a c. a repausat cardinalul Dr. Silvestru Sembratowicz arhiepiscopul gr. cat. ruten de Lemberg în etate de 62 de ani. El a studiat în Roma în colegiul grecesc, a funcționat ca profesor de teologie la universitatea din Lemberg. În 1879 a fost numit episcop titular, érá în 1882 după retragerea unchiului, care și acum trăesce în Roma, a fost administrator apostolic al arhidiiecesei de Lemberg. În 1884 a fost numit vice-mareșal al Galiției, érá în 1885 arhiepiscop de Lemberg. La demnitatea de cardinal a fost înălțat în 1893. El era unicul cardinal greco catolic.

Cardinalul Sembratowicz pentru știința, blîndeța și cultura sa înaltă a fost respectat de toți. În politică a lucrat pentru împăcarea Rutenilor cu Polonia în Galiția.

pute pleca spre Egipt, cum a plecat în anii trecuți un anumit Koch din Berlin, care încă era să aște, dar nu a aflat leacul în contra ofticei.

Mie mi-ar fi plăcut, ca teleelectroscopul nu numai să se gate, până în 1900 ei să se și răspîndescă în lume, în cât pe atunci să-mi pot pasce ochii în frumoasa privelisece a viitoareii esposiții franceze, de a casă și cum se zice cu ciubucul în gură, — pipa a eșit din modă. — În cele din urmă, dacă nu se poate alt fel, voi aștepta alte esposiții, și imi voi pasce ochii în alte priveliseci. Așa spre es. dorind a-și dori, să mai vîd marea refrîntă în valuri legînd micile barce de pescari, cum își legîna mama, în ale sale brațe, copilul său iubit. Apoi érá să o vîd, cum nu o am mai vîdut, să o vîd turburată și furiósă aruncînd, spre norii încarcați de fulgere, deluri și munți de apă spumegătoare, să o vîd și să-i aud frémătul și mugetul, pe lângă care spun, că frémătul și mugetul furtunelor de pe uscat sînt numai nisece palide încercări.

Nu mai continuu a înșira la lucruri, ce a-și dori să le vîd, căci în cele din urmă se poate, ca teleelectroscopul se rămîna numai un nume, cu care se scoți din paciință nu numai pe Szczepanik ci pe toți Polonii, cum scoți din paciință spre es. pe Slovaci drotari când îi întrebi, dacă au de vîndare potcòve de paseri. Țin minte, că în copilărie

îi întrebam a dese ori, dar înainte de a-i întreba, nu întrelăsam a cânta dacă drumul e liber și distanța destul de mare.

Era să termin, când mi-au venit în minte *geografia, etnografia* și ziaristii, cari din urmă necum *grafi* dar nici *baroni* nu is. Dacă geografia și etnografia și până acuma au fost studii interesante, își poate omul închipui, ce va fi, când vom avé teleelectroscopul la îndemîna. Profesorul, în loc de a da școlarilor o simplă descriere a cutării țeri sau a cutării ținut, cu ajutorul teleelectroscopului le va arăta rînd pe rînd riurile, delurile, munții, apoi produsele, animalele, poporațiunea, traiul și obiceiurile ei. În Africa spre es. le va arăta piramidele, Nilul cu crocodolii săi, valea Nilului când e reversată, și ròda, ce o aduce după reversare, apoi érá-și pustia cu marea de năsip nesfârșită și cu sòrele său ca jărătecul de ardător, mai de parte lei în luptă cu elefanți, panterele cu tigrii, și omul cu tóte și cu semenii săi. Apoi érá-și le va arăta pe Arabi, pe Boeri și seria aproape nesfârșită de sémîntii sélbatice, cum sînt Bushmani, Hotentotii și alți mulți. Și de vor mai rămîne și ținuturi nedescoperite, și teleelectroscopul se va perfecționa mai de parte, profesorul va pune pe elevi, se lea rolul unui Stanley, unui Serpa Pinto și a altor călători și exploratori îndrăsneți, și descoperind ținuturi noué în centrul Africei să le dea nume și să le facă charta.

Și érá-și câtă înlesnire pentru ziaristul consciințios, care vrea să-și informeze pe cetitorii esact despre tot ce se petrece în lume. Aici s'au revoltat lucrătorii socialiști și nu mai vrea să între în brézdă, până nu li-se va ridica plata, din colo s'au întimplat ciocniri între Muntenegrenii și Albanzii, ér în oceanul atlantic curge lupta pe viață pe mórte între Americanii și Spaniolii scl. scl. și bietul ziarist trebuie să lea scirile din a treia ori a zecea mână, ori apoi să-și țină o armată întregă de raportori, apoi chiar să ai mijlocele de lipsă, unde găsesci atîta om, cari tóte să le vadă, tóte să le audă, și cari nici de plòea de glònte să nu se înspăimînte, ci și acolo să străbată și de acolo încă să-ți trimită scirile de lipsă. Teleelectroscopul perfecționat de ajuns va pune capet acestor neajunse, el va arăta tot, va spune tot de ce ziaristul are lipsă și publicul cetitor e doritor se scie. El va fi un raportor cu sute de capete și cu mii de ochi și urechi, care în tot locul străbate, și pe care nimică nu-l înspăimîntă, nimica nu-l reține.

Firesece, aceste tóte numai atunci se vor pute realiza deplin, când electricitatea se va pute conduce și fără sîrme în depărtare ori cât de mare și cu aparate cât se poate de puține.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Ministrii Bánffy și Lukács au fost la Viena spre a se înțelege cu cei austriaci asupra pactului economic, înse negocierile n'au dus la nici un rezultat. Br. Bánffy nu voește a încheia pactul de cât cu Austria constituțională, ceea ce de present e cu neputință. Pertractările nu s'au terminat încă, ci numai s'au amânat până la finea lunii. Se crede, că contele Goluchowski în cauza pactului a fost primit luni în audiență de către Monarchul în Ischl.

După „B. H.” planul guvernului ungar în cestiunea pactului ar fi următorul: 1. Provisoriu nou nici la un cas nu se poate încheia cu Austria, neconcedând art. I de lege din 1898. 2. Pact comercial și vamal pe baza §-lui 14 a constituțiunii imperiale austriace nu se poate încheia, nepermițând art. de lege 12 din 1867. 3. La revederea art. de lege 12 din 1867 guvernul nu reflectează, considerând de foarte periculoasă atingerea lui. 4. Pentru viitor condițiunea sine qua non este, ca să fie și se funcționeze constituția și în Austria, căci la cas contrar în sensul §-lui 25 art. de lege 12 din 1867 (Ungaria poate pacta numai cu reprezentanța constituțională a țărilor austriace) și a §-lui 61 (ministri responsabili ai ambelor părți prepară proiectele și le subștern dietelor respective) încetă posibilitatea aranjării afacerilor comune. 5. Fiind că în interesul Ungariei nu este consult a forța separarea economică; căci cu periclitarea piețelor pentru produsele noastre brute, din cauza utopiei desvoltării industriale, ar fi păgubitor a pași în luptă cu Austria: trebuie aflată modalitatea, ca să se efectuească transacțiune cu Austria între limitele dispozițiilor legale. Guvernul deja a aflat modalitatea acesta și sperază, că o va pute validita. Modalitatea acesta, probabil, este inchierea unei convențiuni cu Austria.

Ministrul Br. Bánffy a călătorit la Ischl, spre a se presenta monarchului. Călătoria stă în legătură cu pactul vamal. Se zice, că Maiestatea Sa ar fi contrar autonomiei vamale ungare, vedând în aceea o slăbire a legăturii dintre ambele părți ale monarchiei.

Muntenegru.

Principele Bulgariei după reîntorcerea din Rusia a cercetat în zilele trecute pe principele Muntenegrului în Cetinje. Foile deduc din visita acesta la o alianță între statele slavice din Balcani sub protectoratul Rusiei. Acesta se poate deduce și din toastele celor doi principii, cari accentuând comunitatea religioasă a poporului bulgar și muntenegrin vorbesc cu mult respect de patronul și eliberatorul lor, care e puternicul imperiu rusesc.

Spania și America.

Ministrul president spaniol, înainte de a se pronunța asupra condițiilor de pace puse de americani, s'a sfătuit cu capii partidelor și cu alți bărbați de stat. Toți au fost de acord, că să se încheie

pacea și în principiu să se accepteze condițiunile americane. Detairurile au să le stabilească comisiunile, care vor sta din câte cinci ablegați ai fie cărei părți.

Fiind că între condițiunile de pace se cuprinde renunțarea Spaniei asupra insulelor Cuba, Portorico și Ladrones, era în sensul constituției spaniole acesta nu mai cu consensul corpurilor legitime se poate face, în curând se vor convoca corpurile legitime. În America au încetat luptele, de și nu s'a declarat armistițiū formal, pe Filipine înse în 31 Iuliu a fost o ciocnire sângerose între armata spaniolă și cea americană. Atacul l-au început Spaniolii în timp de nopțe, dară au fost respinși.

Adunarea despărțământului XXV (Ludoș) al Asociațiunii.

(Raport special.)

În 7 a l. c. d. pr. s'a ținut adunarea în biserica gr. cat. Dureros mi-a atins sufletul marele contrast dintre spațioasa biserică și micul și neînsemnatul număr al participaților.

La masa comitetului am vedut pe On. Domni Vas, Suciū, preot în Căpușul de Câmpie, ca directorul despărțământului; Romul Orbean, preot în Iclândel, ca secretar; I. Boer, preot în Lechința, ca cassar; Nic. Solomon, protopopul Ludoșului și Vas. Vlassa, preot în Budiū, ca membrii în comitet. A fară de comitet am mai vedut următorii domni: Simion Pop, protopopul Arieșului, Vincentiū Nemeș, preot în Sămărtinul-Sărat, Teodor Hârșan, preot din Chimitelnicul de Câmpie, Teofil Pop, preot în Hădărău, Victor Stoica, proprietar în Sângerul de Câmpie, Dr Iuliū Popescu, avocat în Ludoș, I. Raț, profesor în Blaș, Dr Eugenii Solomon, medic în Ludoș, Dr Eugenii Pătăcean, cand. adv. în Turda, Ioachim Totoian, teol. abs. în Chișfalău, Emil Pop, teol. abs., Iustin Pop, rigorosant în drepturi în Luna, Aurel Giato, stud. iur. în Blaș, Vas. Micușan, teol. abs., Ales. Bugner, teol. abs. în Blaș, I. Simu, teol. abs. în Ciufud, Vana, teol. în Seminarul central din Pesta și I. Negrutiū, teol. abs. Au mai fost apoi două dōmne și trei domnișore, — și eu aceste apoi am spus numele tuturor cari au participat la Adunarea gen. a despărț. Ludoș.

Ce alte idei îmi făcēm eu înainte de adunare! Voiū vedē acolo flōrea inteligenții române din cea mai mare parte a Câmpiei; voiū vedē acolo un mare număr de preoți, învățători și proprietari români; voiū vedē acolo un ghirland frumos din florile Câmpiei, care va întruni atâtea dōmne și domnișore, și în urmă voiū vedē o mulțime atât de mare de popor îmbrăcat în vestminte de sērbătore, cu fețe rumene și voișe, în cât nu-l va pute cuprinde biserica din Ludoș. Dar amar s'a înșelat sufletul meū esperiind atâtea lipsă de însufletire față de Asociațiune. Cu atențiune am ascultat vorbirea de deschidere a directorului despărțământului, și rapōrtele secretariului și a cassarului pe anul 1897/8. Și era decepție! Din cele espuse în vorbirea de deschidere și în rapōrte, mi-am făcut un tablōu cât se poate de „trist” și „dureros” despre starea Asociațiunii în despărțământul Ludoș. În întreg despărțământul este 1 membru fundator, și 7 ordinari; — toți

preoți gr. cat. Ceialalți nu au solvit taxele anuale și așa conform nouelor statute, mai mult nu se numără între membrii Asociațiunii. Ședinte nu s'au ținut. Agenturi comunale și biblioteci populare nu s'au înființat. Averele încă e de tot mică. — Eță „tristul” și „durerosul” tablōu al despărțământului Ludoș. Nu numai eu îl numesc „trist” și „dureros”, ci și însuși secretarul despărțământului, care mai după fie care pasagiū era silit să esclame cu cuvintele caracteristice „trist” și „dureros.”

După ce s'a luat spre sciință raportul secretarului și a cassarului, a urmat înscrierea a lor căți va membri noi, realegerea comitetului și „încercarea” de a alege doi delegați ori și măcar unul la adunarea gen. a Asociațiunii la Beiuș, e de însemnat și caracteristic pentru zelul și interesul față de Asociațiune, că nu s'a aflat nici unul, care să primescă de a reprezenta despărțământul la Beiuș.

Cu aceste s'a finit adunarea.

„Trist” și „dureros” lucru, dar și curios tot o dată! Ce poate fi cauza? Ori nu avem pe Câmpie inteligență, care să înțelgă scopul Asociațiunii și înțelgându-l să se scie însufleți de înaintarea literaturii și culturii poporului român, ori comitetul nu a făcut totul, ce trebuie și pute să facă în interesul Asociațiunii?

Să nu să afe în comunele de pe teritoriul despărțământului Ludoș mai mulți de cât 8 preoți, cari să fie membrii Asociațiunii, își vine preste puțină a credē! Cel puțin membri ajutători cu tacsă de 1 fl. se pot face toți preoții și învățători și un mare număr de țeranii.

Avem pe teritoriul acesta și o mulțime de inteligenți români laici, cari dispun preste 100, 200, 300 de jughere, cari cu multă ușurătate s'ar pute înscrie de membrii al Asociațiunii și și-ar pute achita tacele anuale. Așa amintesc numai pe următorii: Cătonescii (Dateș) I. Szengyel Ciaclan, Vas. Maximilian din Lechința, Mariū Elecheș, Boca Aron Velcherianul (Velcher), Iuliū Vlassa din Cicudiū, Teodor Moga, Filip Feneșan (Zaū), I. Genan (Coc), I. Terean (Cheța), Iacob Uțu (Ludoș) ș. a. Din acești domni n'am vedut pe nici unul, nici la adunarea despărțământului și nici între membrii Asociațiunii, cu drept cuvint așteptăm să și împlinescă datorință națională de a fi membri Asociațiunii lucrând cu zel pentru înflorirea ei în interesul cultural al poporului nostru.

Și mai avem și țeranii inteligenți și avuți, pe cari asemenea cu plăcere am dori să-i vedem între membrii Asociațiunii, așa d. e. sînt Iac. Butaș (Bogata), I. Moldovan, (Oarba), Teban (Căpușul de câmpie), Gregoriū Lupan (Cicudiū) ș. a.

Da, inteligență, care se înțelgă și să potă promova scopurile Asociațiunii este pe acest teritoriū în număr destul de mare, numai cât trebuia mobilisată și îndemnată, cea ce era datorința comitetului despărțământului să o facă.

De la comitet se poate aștepta, ca direct și indirect să conlucre întru acolo, ca la adunare să țiea parte și poporul din Ludoș și jur, mai de parte toate dōmnele și domnișorele și toți tinerii, cari au luat parte sēra la petrecere. Și atunci adunarea despărțământului ar fi fost în adevēr imposită, căci atunci avē cel puțin 200 de participați.

Cu atât mai bine a succed petrecerea aranjată de inteligența română din Ludoș și jur tot în 7 a l. c. în pavilionul ospătăriei de la „Mielul alb.“

Pe lângă revederi, faceri de cunoștințe și schimbări de idei, petrecerea a dat și un câștig material de 251 fl., din care substragând spesele de 90 fl., rămâne câștig curat 161 fl. v. a., a cărui destin este împodobirea internă a frumoșei și imponentei biserici gr. cat. din Ludoș.

Raportor.

Insciințare.

Părinții cari voesc să-și aducă copii pe anul scolastic venitor la gimnasiul din Blaș se insciințază, că pentru anul scolastic 1898/9 susceperile se vor face în modul următoriu:

În 31 August se vor ține esamenenele corectore, supletore și de suscepere.

În 1—3 Septembrie se vor înscrie studenții, cari au frecventat în anul scolastic 1897/8 la acest gimnasiu, pe cum și aceia, cari vor veni de la alte școle medie, sau de la școlile populare.

În 5 Septembrie la 7 ore invocarea Spiritului Sfint și S. liturgie, după aceea citirea și explicarea legilor scolastice, la 9 ore începutul prelegerilor regulate.

Acei școlari, cari vor veni după 3 Septembrie vor avea să arete cu documente autentice cauzele întârzierii. După 8 Septembrie directorul gimnasial nu mai poate primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sînt:

1. Fie care școlar, are să se prezinte la directorul gimnasial cu testimoniul de clasă de pe anul scolastic trecut, chiar și dacă ar fi absolvat clasa la gimnasiul nostru.

2. Școlariul, care vine pentru prima oră la gimnasiul nostru, are să se înfățișeze cu părintele sau tutorul său, se producă *carte de botez, testimoniul de pe clasa frecventată în anul scolastic trecut și dacă a trecut de 12 ani atestat medical despre revaccinare.* Aceștia în cas de lipsă se vor supune unui examen supletor.

3. În clasa I gimnasială se vor primi aceia, cari au implinit 9 ani, nu au trecut înse de 12 ani. A fară de aceea trebuie să arete că au calificațiunea recerută, ceea ce se poate arăta sau prin producerea unui testimoniul de pe clasa IV populară, sau prin examen de suscepere. Taxa examenului acestuia e de 10 fl. Față de cei trecuți preste 12 ani decide corpul profesoral.

4. Încuștirarea se poate face numai la case, în contra cărora directorul și profesorii de clasă nu fac nici o excepțiune.

5. Cei ce n'au umblat la școlă în anul trecut, au să-și documenteze cauza rămănerii de la studiu, și se vor supune la tot cazul unui examen supletoriu, de la rezultatul căruia va depinde susceperea.

6. Școlarii sînt datorii a se provede cu toate cărțile de școlă, le este oprit a se folosi de alte edițiuni, de cât de cele prescise, asemenea le este oprit a cumpăra cărți *stricate, mîngite și scrise.*

Cu ocaziunea înscrierilor sînt de a se plăti următoarele taxe: *taxa fundamentală*, care pentru cei ce au mai frecventat la acest gimnasiu este 3 fl. ér pentru cei ce vin prima oră la gimnasiul nostru este 6 fl.; de la acesta nu se dispensază nici un student. Au să solvască apoi ca *banii de școlă* cei din clasele I—IV câte 9 fl., ér cei din clasele V—VIII câte 15 fl. De la solvirea banilor de școlă se dispensază *studenții* cu portarea morală bună și progrese — cel puțin — bun. Suplicele pentru scutirea de la banii de școlă, provăzute cu testimoniul scolastic și atestat de paupertate, sînt de a se înainta direcțiunii gimnasiale în 3 zile după începerea fie căruia period.

În deosebi se fac atenți acei părinți, ale căror copii vor veni pe una din clasele I—III. În anii scolastici trecuți sau susținuți la aceste și clase paralele; înse considerând speșele înseminate, cu cari e împreunată susținerea claselor paralele, pe venitor se vor susține numai în casul, dacă va fi frecuența considerabilă. În 3 Septembrie se va decide, ore mai susțin-se clase paralele și dacă da, pe lângă cari clase. Deci se poate întâmpla, ca venind cutare în 3 Septembrie după amezl, să nu mai potă fi primit din lipsa spațiului. De aceea e în interesul fie căruia, să se înscrie până cel mult în 3 Septembrie la 10 ore a. m.

Blaș în 10 August 1898.

Iosif Hossu
director gimnasial.

Noutăți.

Din Archidieceșă. Multonoratul Ioan Horșia administrator protopopesc gr. cat. al protopopiatului Biel e denumit Viceprotopop actual al aceluiași tract. — În 7 a c. au fost ordinați de preoți și dispuși Augustin Giurgiu de catechet la școlile populare din Clnș, Teodor Abrudan de cooperador parochial în Cisteiul român în protopopiatul Blașului, Iuliă Pop de administrator parochial în Adrian în protopopiatul Reghinului și Paul Anca de cooperador parochial în Retișea din protopopiatul Morlacei.

La școlă de fete din Blaș. Cu terminul de 20 August s'a scris concurs pentru completarea de institutore în lucrul de mână, desemn și caligrafie la școlă superioară greco-catolică de fete din Blaș împreună cu internat devenit vacantă prin abdicarea din 1 Iuliu 1898 a fostei institutore Maria Radu n. Boeriu, cu emolumentele: 1. 200 fl. v. a., pe cari îl va primi în rate lunari anticipative din fondul „Șuluțan“. 2. Cuartir și întregă proviziunea în internatul „Vancean de fete“, pentru care va avea se îndeplinescă unele agende speciale pentru elevele din internat. Concurențele la acest oficiu vor avea de a-și subșterne suplicele sale concursuali până la terminul suprafipt Consistoriului mitropolitan greco-catolic din Blaș provădute cu estras matricular de botez, atestat despre portarea morală, — diplomă de calificațiune în lucru de mână de la un institut public de industrie din patrie. Dintre concurențe vor fi preferite acelea, cari vor mai pute dovedi, că au absolvat și cursul întreg preparandial pentru școlile populare în cutare institut public.

Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale. Cu terminul de 20 August s'a scris concurs la următoarele stațiuni: 1. staț. cantor-docentală din *Zuul de Câmpie* tractul Pogăcele pe lângă emolumentele: a) din repartițiune 185 fl.; b) 15 jugere clasa I computate în 100 fl.; c) terțialitatea cantorală computată în 15 fl. suma 300 fl.; d) cuartir liber în edificiul școlii; e) grădină în estensiune de 400 orgii. 2. stațiunea docentală din *Mohaciū*, în districtul protopopesc al Arieșului pe lângă emolumentele: a) 300 fl. din cassa bisericii și a școlii solvinți în 4 rate egali anticipative, b) cuartir liber în edificiul școlii. 3. stațiunea cantor-docentală din *Ioac* pe lângă emolumentele: a) 90 feldere (20 lire) cucuruz cu grăunțul a 75 cr. = 72 fl.; b) 26 zile de lucru a 35 cr. = 9 fl. 10 cr.; c) din arinda unui rit și a unui agru = 13 fl.; d) din cassa școlii 40 fl.; e) din repartițiune pe popor 120 fl.; f) cuartir liber în edificiul școlii și grădină pentru legumii. 4. stațiunea docentală din *Ciungu* în protopopiatul Uioarei pe lângă emolumentele: a) din didactru 100 fl.; b) din repartițiune pe popor 180 de fumuri greco-catolice și greco-orientale 200 fl.; c) cuartir liber în edificiul școlii și grădină. Cu terminul de 31 August. 5. stațiunea cantor-docentală din *Cămărașul deșert* în protopopiatul Catinei pe lângă emolumentele: a) 60 fl. ajutor de stat; b) 180 fl. din re-

partițiune; c) 21 fl. din venitul stolar cantoral; d) 30 metrete cucuruz de 16 cupe, à 80 cr. = 24 fl.; e) un rit de 1200° în 15 fl. 6. stațiunea cantor-docentală din *Năoiț* în protopopiatul Catinei cu emol.: a) 120 fl. ajutor de stat; b) 150 fl. din repartițiune; c) 30 fl. din stola cantorală; d) cuartir și grădină. 7. staț. cantor-docentală din *St. Mihael de Câmpie* în protopopiatul Catinei cu emol.: a) 210 fl. din repartițiune; b) locul cantoral de 6 jugere 200° comasat, clasa I, în 60 fl. contribuțiunea se plătesce din cassa bisericii; c) stola cantorală în fl.; d) cuartir și grădină. 8. stațiunea de docente adjunct din *Mărgău* în protopopiatul Morlacei pe lângă emolumentele: a) 200 fl. din repartițiune; b) 2° lemne vecturate de popor; c) cuartir și grădină. 9. stațiunea cantor-docentală din *Ciucia* cu emol.: a) 172 fl. din repartițiune; b) 60 metrete cucuruz à 1:20 = 72 fl.; c) din stolă 16 fl.; d) 20 boghi de fên à fl. = 40 fl.; e) locuință și grădină. 10. staț. cantor-docentală din *Egeriște*, cu emol.: a) 105 fl. din repartițiune; b) 60 fl. din cassa bisericii; c) 44 metrete 20 cupe cucuruz à 1:30 = 57:20; d) 5° lemne de foc sau 30 fl.; e) locuința; f) din stolă în calcul mediu 8 fl.; g) 20 boghi de fên à 2 fl. = 40 fl. v. a. 11. staț. cantor-docentală din *Vesăuș* în protopopiatul Biel cu emol.: a) din repartițiune 253 fl. 63 cr.; b) 2 orgie de lemne 14 fl.; c) din porțiunea cantorală 1 jug. 800 orgii = 10 fl. 40; d) din stolă 7 fl.; e) din cassa bisericii 15 fl. cuartir și grădină.

„Merour“. Societatea comercială, în Deș își va ține I. adunare generală ordinară în 28 a c. Din bilanțul publicat de direcțiune cu plăcere aflăm, că societatea de și e numai de 1/2 de an prosperază. Venitele de semestrul I sînt: 4480 fl. din cari substrăgându-se diversele spese rezultă un profit curat de 1070 fl. 84 cr. Din acest profit se împartă acționarilor după capitalul solvit câte 6% cu sumă de 564 fl. 41 cr. érá restul de 506 fl. 4 cr. se adange întreg la fondul de rezervă. Începutul e bun, dorim, ca dezvoltarea întreprinderii să fie din an în an mai înfloritore.

Serbări luterane. Sașii în 21 a c. inaugurează la Brașov monumentul lui Honterus, care a propagat mai întâiu în Ardeal doctrinele lui Luter. Din incidentul acesta diversele reanunții și societății sășesci țin ședințe și arangază în Brașov expozițiune industrială și o serie de serbări și producțiuni artistice, cari se încep în 19 și se vor termina în 25 a c. Foile magiare și în aceste serbări ved agitațiune în contra statului.

Femeile sășesci, cari au fost la Viena, să roge pe monarhul a nu sancționa proiectul de lege despre magiarizarea numelor topografice, au primit de la femeile din Germania o adresă de felicitare provădută cu 16000 de subscrieri.

Din Huniadoră ni se scrie, că profesorul de filologia slavă de la universitatea din Petersburg dl. Polichronie Sirhu în 10 și 11 a c. și-a făcut însemnări din cărțile liturgice scrise în limba slavă, cari se află în biserica gr. cat. din Huniadoră.

Decorarea edificiilor publice. Guvernul a dat ordin, că la serbătorile civile toate edificiile și instituturile publice să se decoreze prin arborarea stindardului Ungariei. Serbătorile civile până acum sînt ziua născerii regelui (18 Aug.), ziua de s. Stefan (20 Aug.) și ziua sancționării legilor din 1848 (11 April).

Cas de mörte. Onoratul Ioan Boeriu preotul gr. cat. din parochia Lisveinului, tractul Treiscaunelor, a repausat la 23 Iuliu a. c. în anulu alu 26-lea al vieții și al 28-lea al preoției.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

După mosaicurile din s. Paolo fuori le mura, cele din biserica s. Cosma e Damiano ar fi cele dintâi de însemnătate, cari le are Roma. Între cele dintâi și cele din urmă a trecut un timp trist: Roma a fost jefuită de două ori, ér împărăția romană apusană a cădut mai pe urmă neputându-se împotrivi năvălirii, ce a dat-o asupra ei Erulii și Rugiilor lui Odoacer. Abia pe timpul Papei Felix IV (526—530) a putut, să se reîncepă de-prinderea artii. Acesta a zidit basilica s. Cosma e Damiano.

Biserica acésta e momentosă, mai ales pentru că ea a fost cea dintâi, carea s'a zidit pe forul roman, și pentru că spre zidirea ei s'a folosit un templu antic.¹⁾ Ea a fost dintru început o „aula“ mai mare menită pentru archive, și pe zidul răsăritean al acestei clădiri spre forum Pacis, a fost sculptat în marmoră planul cel mare al Romei, rămășițele căruia se păstrează în muzeul de pe Capitol. Clădirea acésta a ridicat-o împăratul Vespasian și a restaurat-o împărații Sever și Caracalla. Întrarea ei o forma un portic de șese colonne. De via sacra o osebă un templu rotund mic, care-l zidise împăratul Maxentiū, și care după anul 312 purtase numele împăratului Constantin. Acest templu mic s'a împreunat cu zidirea archivelor și ast fel s'a străformat în o biserică așa, că templul servește de vestibul al bisericii.

Prin rotunda antică coperită cu o cupolă scundă ajunge omul în basilică. Ea are o singură nae, a cărei apsidă e încă originală. În mijlocul arcului e un medalion masiv, care cuprinde Mielul odihnind pe un tron, de-asupra căruia se înalță o cruce. Doi îngeri, patru sfeșnice și un vultur, simbolul Evangelistului Ioan, sînt înșirați de-a stînga tronului, érá de-a dreapta trei candelabre, doi îngeri și simbolul lui Mateiū. Cele șapte sfeșnice sînt simbolele celor șapte biserici din Apoc. 1, 12. Simbolele celor alaiți doi Evangelisti au dispărut, când s'a restaurat biserica. De amindoué laturi se vîd doué brațe întinse, cari arată spre Miel. Se crede, că ele sînt rămășițele celor 24 bătrâni ai Apocalipsei, cari au cădut jertfă cu prilejul restaurării bisericii, când s'a scurtat arcul triumfal. În apsidă se vede în mijloc serioasa figură a lui Christos predicând. Ea întrece cu mărimea figurile sfinților, cari stau mai la vale. Acesta e modul păstrat de acum înainte de a exprima reverința, ce o impune firea dumnezească a lui Christos. Simbolica senină a vécurilor de mai înainte a dispărut de tot, și pe lângă scene apocaliptice mai dăm numai de portrete de ale sfinților. Christos e înzestrat cu un nimb de aur, și figura lui cea colosală și plină de dignitate se osebesce bine din sfundul cel vînet întunecat, prin care trec nori pestriți tivii cu aur. Dreapta îi e ridicată în gest de predicare, érá stînga ține un volum. Draperia cea de colóre galbenă vedesce preste tot încă concipiare mărétă, dară nu mai are mai mult caracterul plastic și liniștit, care-l au drapurile de mai de de mult. Fața lui Christos e regulată, spiritualizată și plină de viață, dară privirea pironită și trăsăturile întinse sînt deja urme de ale decădinței. Figura acésta a lui Christos face cu toate acestea impresie impunétore și pe lângă cea din s. Pudenziana pôte să se privească de cea mai frumoasă din icónele lui Christos păstrate în Roma. Mai la vale stau sfinții: din dreapta povétesce s. Petru pe s. Cosma la Domnul, érá alătura stă Papa Felix purtând modelul bisericii; din stînga povétesce s. Paul pe s. Damian, și urméză s. Teodor. Fieci închei de o parte și de cealaltă compositia; pe cel din stînga stă pe un ram pasérea Fenix cu nimb, simbolul învierii. De desubtul acestei compositii se vede în mijlocul unei cunni late a zidului, Mielul simbolic pe colină, din care curg patru rîuri; spre Mielul Christos merg de fie care parte câte șese miei din sfințele cetăți ale Ierusalimului și Vetleemului. Ss. Petru și Paul au încă portul roman, dară s. Teodor pörtă chlamida bizantină,

érá s. Teodor e îmbrăcat în vestimintele bisericesti de pe timpul, în care s'a gătit icóna. Stilul compositiei se deosebesce în chip învederat de cel al vécului al cincilea. Liniștea în purtarea trupului, severitatea expresiei absorbéză de tot formele mai blânde și mai plastice ale timpului de mai înainte, trăsăturile sînt bătrânicioase și posomorite, creștele hațnelor sînt încă rînduite în masse largi și în chip classic, dară se împărtășesc deja în întepenirea trupului. Durere, că figurile acestea în urma restaurărilor au perdut fôrte mult din forma sa originală.

După esaminarea acésta a monumentelor din Italia trecem acuma la Constantinopol, pentru ca în Agia Sofia să esaminăm tipul cel mai propriu al artii bizantine.

În vécul al cincilea starea imperiului roman răsăritean adevérat că se putea numi mișcat, dară cu toate acestea a fost bun, dacă avem în vedere dezvoltarea industrială strălucită a popórelor și înflorirea comerțului. După dispariția slabilor următori ai lui Teodosiū cel Mare s'au urcat pe tron nisce aventurierii, la hotaréle imperiului s'au înfățișat în chip amenințator vrășmași numéroși, érá în cetățile cele mari o mulțime în tot de una aplicată spre réscóle a format un izvor de turburări neîncetate. Dară tradițiile cele mari ale imperiului éráu încă tot vii și pe lângă toate luptele interne éráu de ajuns spre a păzi imperiului capabilitatea de viață. Dórá el era moșténul lumii eline, carea chiar și sub sceptrul roman a sciut, să-și păstreze caracterul. Pe la începutul vécului al șeselea a ajuns pe tron o dinastie barbară. Ilirul Ouprauda, carele mai apoi s'a chemat Iustinian, luase parte în guvernare deja pe timpul unchiului său împăratul Iustin (518—527), érá de la mórtea acestuia a fost aprópe 40 de ani (527—565) monarch al imperiului bizantin.¹⁾ Adevérat că moravurile pe timpul lui au fost decădute, și însu-și caracterul lui și al soției sale Teodora a fost réu.²⁾ Înse orii cum ar suna sentența asupra caracterului lui, pe cum și asupra politicii lui, a cărei țintă a fost restaurarea imperiului roman, și în a cărei urmărire s'a mistuit totă forța guvernării lui: raportul lui față cu artile are, să se declare de fôrte favorabil pentru dezvoltarea lor. Iustinian a fost un architect mare. Istoriograful lui, adecă Procopiū, a scris un op întreg despre clădirile acelea, cari le-a ridicat el,³⁾ și în acest op se cuprinde fôrte mult material, care combinându-se cu monumentele conservate oferesce puțința de a reîmprospeta în colorii fôrte bogate icóna aceluși timp.

Cea mai cunoscută dintre toate clădirile lui Iustinian e biserica Agia Sofia din Constantinopol. Se pôte zice, că ea pörtă în chip eminent toate trăsăturile artii bizantine atât în arhitectură cât și în decorație. Esistase deja mai înainte în forul cel mare al Constantinopolului o biserică dedicată Înțelepciunii dumnezeesti. O zidise Constantin cel Mare. Ea în anul 404 a ars în parte cu prilejul unei réscóle a poporului în favorul sfintului Ioan Chriostomul.⁴⁾ Teodosiū cel Mare a restaurat-o. Dară ea în anul 532 a ars din nou cu prilejul unei réscóle îndreptate împotriva lui Iustinian. După ce a potolit réscóla, a conceput Iustinian încă în acela-și an și a început a și realiza planul, de a zidi din nou biserica acésta într'o strălucire, carea să întrécă tot, ce se spunea despre monumentele cele mai renumite ale vechimii și în special despre biserica lui Solomon.

Cu o dărnicie făr de sémén se dăruie pe sama acestei clădiri materialul cel mai prețios, marmoră, aur, argint, fildis, petri scumpe, și lucrările artificiale mistuiră sume fabuloase. Se impuseră contribuții noué și se inventară a nume isvóré de venit spre a umplé cassa imperiului. Singur numai amvonul a pretins venitele, ce le aducea Egiptul într'un an. A fără de aceea dase Iustinian oficialilor îndrumarea, să adune material antic. Așa aduseră din Efes opt colonne de așa numit Verde antico, o véduvă romană cu numele Marcia a dăruit din un templu colonne de porfir, și în materialul adunat éráu reprezentate soiurile cele mai prețioase

¹⁾ Theophan. p. 372 ed. Bonn.; Cedren. I. p. 642 ed. Bonn.; Malal. XVIII. init. ed. Bonn.

²⁾ Procop., Hist. arcana.

³⁾ Procop. ex rec. Dindorf. ed. Bonn. 1838 vol. III.

⁴⁾ Procop. I. c.

¹⁾ De Rossi, Bull. 1867. p. 61 sq.

de marmoră. Deja și locul clădirii era scump, căci Iustinian nu se îndestulă cu temeiurile basilicii celei vechi, ci cumpără casele din vecini, erau acestea erau în partea cea mai bogată a cetății. Antemiū din Tralles și Isidor din Milet¹⁾ au fost conducătorii clădirii. Contemporanii preamăresc știința lor. Amândoi erau din provinciile Asiei, unde în veicul al patrulea și al cincilea se desvoltase arhitectura în chip deosebit. Le erau subordinați o sută de inspector, erau fiesce care din ei avea sub sine erau câte o sută de lucrători. După ce s'au așezat temeiurile, se sevârși binecuvîntarea lor în ființa de față a împăratului. Acesta își gătitise apartamente a nume spre aceea, ca din ele să potă supra-supraveghia clădirea. O mulțime de istorii minunate au isvorit

¹⁾ Procop. de aedif. l. c. p. 174.

din fantasia poporului pe vremea clădirii, semn, cât era de mare interesarea față cu întreprinderea acésta. Consacrarea s'a sevârșit în 27 Decembre 537. Iustinian se duse la basilică, păși prin ușa cea mare și până la amvon, erau acolo înălțându-și mâinile esclama: „Mărire lui Dumnezeu, carele m'a învrednicit, să sevârșesc o lucrare ca acésta! Solomone, te-am învins!“ Dominiū bogate din jurul Constantinopolului se dăruiră bisericii, și se rîndui, ca servițul dintr'insa să-l împlinescă o mie de clerici.¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ Procop. l. c. p. 129; Amon. Band. p. 78; 70—72.

Ben Hur

saū

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Pe airia cetitorii acestei cărți va fi observat, cum istoria noastră ascunde anumite raporturi tainice. Acuma ni-se îmbie prilejul, de a da o esplicare generală a acestor raporturi. Puțini sînt omenii aceia, cari nu au o fire îndoită, una adevărată și alta însușită. Cea din urmă de-a rîndul, poate să se derive din educație, și ele cu timpul se contopesc așa, cât e greu a deosebi una de cealaltă. Lăsând pe cetitorii nostri, ca meditănd să se adâncescă în înțelegerea acestei probleme, vom, să continuăm istorisirea noastră și să arătăm, cum se vede acum firea cea adevărată a Egiptenei.

Pe nici un străin nu l-ar fi primit în chip mai rezervat. Dară ea cu toate acestea părea a fi fără de patimă, era asemenea unei statue. Numai drăgătașul ei cap era puțintel aruncat în dărăpt, și buza de din jos era apăsată de cea de din sus și-i împărtășia acesteia o încovoiătură nefrăscă.

Ea începu conversarea.

„Venși chiar în timp potrivit, fiule al lui Hur,“ zise ea cu accentuare aspră. „Voiū, să-ți mulțămesc pentru ospitalitatea ta. De poimăne în colo cred, că nu voiū mai avé prilej, să o fac acésta.“

Ben Hur se închină puțintel fără de a-și lua privirea de pe ea.

„Am audīt despre un obiceiū al jucătorilor de-a cubul,“ zise ea mai de parte. „Când s'a sfârșit jocul, ei asemănă câștigul și perderea și norocosulū câștigătorii îi pun pe cap o cunună. Noi doi încă ne-am jucat un joc. El a ținut multe zile și nopți. De ce să nu cercăm și noi acuma la sfârșitul lui, căruia din noi doi i-se cuvine cununa?“

Provocat fiind ast fel la precauțiune răspuse Ben Hur, ca și cum ar fi vorbă de un lucru neînsemnat: „Bărbatul are, să nu se împotrivescă femeii, când acésta va. să i-se facă pe voe.“

„Spune-mi,“ zise ea mai de parte plecându-și capul spre el și suridēnd a hatjocură, „spune-mi, principe de Ierusalim, unde este el, feciorul teslariului, care de o dată e și Fiul lui Dumnezeu, de la care se așteptau din nou lucruri mari?“

Cu o mișcare nerăbdătoare a mâinii zise el:

„Eū nu sînt păzitorii lui!“

Ea plecă încă și mai adânc frumosul său cap spre el:

„Zdrobit-a el ore Roma?“

Necăjit își ridică Ben Hur din nou mâna făcēnd cu ea o mișcare, carea vedea neplăcerea lui.

„Unde și-a întemeiat reședința?“ zise ea mai de parte. „Ași dori bucuros, să-i ved tronul — și palatul. Nu scolă el ore pe morți la viață? Ce lucru greu ar fi pentru un bărbat ca acesta, să producă un palat de aur? El are numai să bată cu piciorul în pămînt, și palatul ar fi gata!“

Se vedea bine, că ea nu grăia a glumă. întrebările erau vătămătoare, și firea ei întregă era aspră și neprietinșă. Ben Hur o băgă asta de samă și se făcu încă și mai precaut. Cu toate acestea zise cu voe bună:

„Vom, să-l mai așteptăm pe el, tronul lui și palatul lui încă o zi ori încă o săptămână.“

Fără de a băga în samă cuvintele lui continuă ea:

„Și cum se face, de te ved în îmbrăcămîntea acésta? Asta nu e portul unui guvernator al Indiei ori portul unui vicerege de pe ore unde! Am vedūt odinioră pe satrapul Teheranului. El purta un turbau de mētasă și o manta cusută cu aur, și mē orbi strălucirea petrilor scumpe de pe mănunchiul sabiei lui și a tăișului sabiei lui. Credeam, că Osiris i-a împrumutat o rază a sōrelui. Mē tem, că tu nu ai ajuns la stăpânie, — la stăpânia aceea, carea să o împărțesc eū cu tine.“

„Fiica înțeleptului mēu ôspe e mai bună, de cum își închipuesce. Ea îmi arată, că nici chiar o sărutare a zeiței Isis nu pōte face, ca o inimă să se facă mai bună.“

Ben Hur grăi cu curtenie rece. Iras răspuse jucându-se cu monetele colierului său:

„Ca Îndeū fiul lui Hur e destul de isteț. Vedūt pe împăratul tēu făcēnd intrarea sa în Ierusalim. Tu ne ziseși, că el în ziua aceea se va proclama pe sine de pe scara templului de împărat al Iudeilor. Eū vedūt procesia, carea îl însoți, o vedūt pogorindu-se de pe munte. Audii cântarea lor. Era frumos, cum fâlăiaū stilpările de finie. Cereai pretutindenea în ceta aceea vre o apariție, carea să vedescă ore ce împărătesc, vre un călăreț în purpură, vre un car de stat cu un conducătorii strălucit, un ostaș impunătorii, acoperit cu un scut rotund. Cereai cu privirea garda lui. M'ași fi bucurat, dacă așa fi vedūt pe un anumit principe din Ierusalim în fruntea alaiului de legiōne din Galilea.“

Ea îi aruncă o privire desprețuitoare și rîse cu hohot, ca și cum ridiculositatea icōnei

ar fi fost prea mare, chiar și pentru ca să fie desprețuită.

„În locul unui Sesostriș triumfătorii, în locul unui Cesar cōfat și întrarmat — ha ha ha! — vedūi pe un bărbat cu față de femeie și cu păr lung, care călăria pe mănzul unei asine. Acesta să fie — împăratul! Fiul lui Dumnezeu! mântuitorii lumii! Ha ha ha!“

Neîndestulit cu sine însu-și se cutremură Ben Hur.

„Nu m-am părăsit locul, principe al Ierusalimului,“ zise ea mai de parte. „nu am rîs. Îmi ziceam: În templu își va dovedi gloria ca unul, carele va, să iea în posesie lumea. Eraū omenii în cete mari în colonadă, în curți și în coridōre, pe scări, pretutindenea, — așa putē, să zic, că erau acolo un milion de omenii, reținēndu-și toți rēsufflarea și așteptānd, să audă proclamația lui. Mută ca și stilpii templului sta mulțimea totă. Ha ha ha! Principe al Ierusalimului, nici un cuvînt nu rosti împăratul lumii despre puterea sa împărătescā, dar în templu sunaū strigări de Alilua din gurile pruncilor. Imperiul roman stă încă și acuma!“

Ben Hur își plecā privirea. Nici când mai înainte pe lângă toate argumentele, cu cari îi venise Valtasar, pe lângă toate minunile, cari le veduse el însu-și, nu veduse așa de limpede firea Nazarinēnului ca acuma audind descrierea, ce o făcu Iras despre intrarea Mântuitorii în templu. Ben Hur cunoscū limpede, că misiunea Nazarinēnului, ceea ce acesta o declarase de atâtea ori, nu era politică. Nu avea acuma răgaz, să se gāndescă asupra lucrului, dar icōna acésta cuprinse întreg sufletul lui Ben Hur, și în aceea-și clipă vedū el și aceea, cum sperarea lui de a-și rēsbuna s'a îndelungat în depărtare mare. Și bărbatul acela cu trāsăturile cele blānde, cu părul cel lung și cu lacrimi în ochi se apropiā destul de tare de el, pentru ca să-i împărtășescă și lui din spiritul său.

„Fiică a lui Valtasar,“ zise el cu dignitate. „dacă acesta e jocul, despre care grăiși, atuncia iea cununa, eū îți-o las ție. Dar ajungā atâta despre acest lucru. Că tu ai o anumită intenție. asta o cred tare. Spune mi-o, și eū îți voiū da răspuns. După aceea vom să ne ducem fiesce care pe calea sa și să dăm uitării aceea, că ne-am întilnit vre o dată. Eū ascult, și așa dară grăescce, inșe mai mult nu în tonul de până acuma.“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecești* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Esceleței Sale Prea-sfântului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare*.

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarizare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta poate fi de folos tuturor credincioșilor noștri, dar mai virtos Veneratului Cler archidieceșan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriiile sfintei noastre religii. De aceea recomandăm acest op cu totă căldura spre a se procura pentru toate bibliotecile districtelor protopopesce și pentru cele parohiale, ori unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândească această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor noștri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituțiunile calvinesce

în biserica românească din Arde!,
fazele lor în trecut și valoarea în prezent.

Studiu istorico-canonice de *Dr Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se poate procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială în Blaș** (Balázsfalva).

Euchologii

edițiunea a doua, revădită după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în **negru și roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericesce din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Prea-veneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestul op. Fără de cartea acesta nici un preot nu poate, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesce s'au schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preoțesc, din care să lipsescă această carte, în care se află toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouă create prin legile aceste.

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parohiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau înviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parohiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după carne, 4. a dării supletore generale de venit, 5. a faței de scutire dela miliție, 6. a dării de arme și de vînat și 7. comisuniile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e **8 cr.**, expedită franco sub fașe **11 cr.**

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivei „Gazetei Transilvaniei” și a diui Nicolaș

Densușan asupra Mitropolitului Vancea și bisericii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70 cr.** — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1 fl.** Ambele părți expedate franco **1 fl. 85 cr.**

Pregătire la mörte, adecă considerațiunii asupra maximelor eterne folosite tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericeii. În versiune românească de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariului archidieceșan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Liturgieriu, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Editor și redactor răspunđător:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 21—1898.

(31) 1—1

Concurs.

În urma decisiunii, ce s'a luat în adunarea generală din 24 Octobre 1897. Comitetul Reuniunii Femeilor Române gr. cat. din Blaș, escrie concurs pentru 11 ajutöre, a nume: 2 de câte 40 fl., 4 de câte 30 fl., și 5 de câte 20 fl., cu terminul de 15 Septembre 1898 st. n.

La aceste ajutöre, cari se dau pe anul scol. 1898/9 pot concura elevele române gr. cat., cari vor cerceta școla de fetițe din Blaș. Cererile ajustate cu carte de botez, atestat de paupertate și testimoniū scolastic, să se trimată la adresa presidentei Reuniunii.

Din ședința Comitetului Reuniunii Femeilor Române gr. cat. din Blaș ținută la 1 Iulie 1898.

A. n. Solomon
presidentă.

Dr Ambrosiū Cheșan
secretar.

„ARIEȘANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții,

înființată de 11 ani,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare**, atât de la particulari, cât și de la corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are, să o solvescă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abdicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițend starea casei, depunerile se răsplătesc în dată și fără abdicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resolvă cu reîntörccrea ei.

2. **Acördă credit** pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.

3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță ipototecară și pe efecte.

4. **Acördă credite fixe** pe lângă intabulare pe realități și case.

5. **Și cumpără** spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

İuliū Bardosy, președinte.

İoan Mesaroș, v.-președinte.

(22) 9—10